

MARGARET
ATWOOD

DANSATOARELE

Traducere din limba engleză și note de
Ioana Văcărescu

CORINT
FICTION

OMUL DE PE MARTE

Acum multă vreme, Christine trecea prin parc. Rămăsese în rochia de tenis; nu avusese timp să facă duș și să se schimbe, iar părul îl avea prins cu un elastic. Chipul ei rotund și îmbujorat, expus, fără vreun breton care să-i îndulcească trăsăturile, semăna cu figura unei țărănci rusoaice, însă fără elastic, părul i-ar fi intrat în ochi. Era o după-amiază neobișnuit de caldă pentru luna aprilie; pe terenul de tenis acoperit fusese o căldură sufocantă, pielea fetei era ca opărită.

Soarele scosese bătrânii de pe unde își petrecuseră iarna: citise de curând un articol despre un bătrân care trăise vreme de trei ani într-un canal. Lâncezeau pe bănci sau stăteau tolăniți pe iarbă, cu capetele pe bucăți pătrate de ziar vechi. Când trecea pe lângă ei, figurile lor ridate ca niște ciuperci se întorceau spre ea, atrase de mișcarea trupului fetei, apoi se îndepărtau, pierzându-și interesul.

Și veverițele ieșiseră de prin vizuini, în căutare de hrană; vreo două-trei au pornit spre ea cu mișcări sacadate, țâșnind ca niște săgeți și apoi oprindu-se brusc, ținându-o încordate cu privirea, cu gurile deschise, cu bărbiile retrase, ca ale șobolanilor, lăsând la vedere dinții din față îngălbeniți. Christine a iuțit pasul, nu avea ce să le dea. N-ar trebui ca oamenii să le hrănească, s-a gândit ea; le agită și ajung agresive.

Pe la jumătatea drumului prin parc, s-a oprit să-și scoată cardiganul. Când s-a aplecat să ridice iar racheta, cineva a atins-o pe brațul abia dezgolit. Christine țipa rareori; s-a îndreptat imediat de spinare și a înșfăcat mânerul rachetei de tenis. Însă nu unul dintre bătrâni o atinsese, ci un puști brunet, de vreo doisprezece ani.

— Nu vă supărați, caut clădirea Facultății de Economie. E acolo? a rostit el, făcând un gest spre vest.

Christine s-a uitat la el mai bine. Se înșelase: nu era un copil, era doar un tip scund. De-abia îi ajungea până deasupra umărului, însă, ce-i drept, ea era mai înaltă decât majoritatea; „impunătoare”, cum îi spunea mama ei când o vedea abătută. Și era ceea ce familia ei numea „o persoană din altă cultură”: oriental, nu încăpea îndoială, dar poate că nu chinez. Christine socotea că era, probabil, un student din străinătate, așa că i-a aruncat zâmbetul oficial de bun-venit. În liceu fusese președinta Clubului Națiunilor Unite: în anul acela, liceul ei fusese ales să reprezinte delegația egipteană la simularea Adunării Generale. Tema nu fusese primită cu prea mare entuziasm – niciunii dintre copii nu voiau să fie arabii –, dar ea o dusesse la bun sfârșit. Ba chiar ținuse un discurs destul de reușit despre refugiații palestinieni.

— Da, i-a răspuns, e cea de acolo. Aia cu acoperișul teșit. O vezi?

Bărbatul îi zâmbise emoționat în tot timpul acesta. Avea ochelari cu rame din plastic transparent, prin care ochii lui bulbucăți o priveau de parcă s-ar fi aflat dincolo de geamul unui acvariu. Nu-i urmărise mâna cu privirea. În schimb, i-a întins agitat un carnețel verzui și un pix, spunându-i:

— Tu faci hartă.

Christine a lăsat jos racheta de tenis și a desenat, conștiincioasă, o hartă.

— Noi suntem aici, i-a explicat, pronunțând cât mai clar cuvintele. Tu o iei pe aici. Clădirea e aici.

A marcat drumul cu o linie punctată și destinația cu un X. Bărbatul s-a apropiat și mai mult de ea, aplecându-se spre carnet și urmărind cu atenție desenarea hărții; mirosea a conopidă fiartă și a un soi de ulei de păr care nu-i era cunoscut lui Christine. Când a terminat harta, i-a înapoiat carnetul și pixul, zâmbindu-i de rămas-bun.

— Stai! a oprit-o.

A rupt foaia cu harta din carnet, a împăturit-o cu grijă și a băgat-o în buzunarul hainei; mânecile îi acopereau încheieturile și din manșete ieșeau ațe. A început să scrie ceva; Christine a observat, cu o ușoară repulsie, că avea unghiile și vârfurile degetelor atât de roase, încât păreau aproape diforme. Câteva degete erau pătate de mina albastră a pixului.

— Țsta e numele meu, i-a spus, întinzându-i carnetul.

Christine a citit o adunătură stranie de G-uri, Y-uri și N-uri scrise ordonat, cu litere mari.

— Mulțumesc, i-a răspuns.

— Tu acum scrii nume *tău*, i-a mai zis bărbatul, apoi i-a întins pixul.

Christine a șovăit. Dacă ar fi fost o persoană din cultura ei, s-ar fi gândit că vrea s-o agațe. Dar bărbații din cultura ei nu încercau niciodată s-o agațe; era prea voinică. Singurul care încercase fusese chelnerul marocan de la berăria unde mergeau uneori după întruniri, iar el fusese foarte direct. O oprise când mergea la toaletă și o întrebase, iar ea îl refuzase; asta fusese tot. Însă bărbatul acesta nu era chelner, ci student; nu voia să-l jighească. Probabil că în cultura lui, oricare ar fi fost aceea, schimbul ăsta de bucațele de hârtie cu numele lor era un gest formal de politețe, un soi de „mulțumesc”. Așa că a luat pixul.

— E un nume foarte agreabil, a spus bărbatul.

A împăturit hârtia și a pus-o în buzunar, lângă hartă.

Christine simțea că-și făcuse datoria.

— Păi, la revedere, i-a zis. Mi-a făcut plăcere să te cunosc.

A dat să-și ia racheta de tenis, dar bărbatul se aplecase deja s-o ridice și acum o ținea în față, cu ambele mâini, ca pe un drapel capturat.

— Car eu pentru tine.

— O, nu-i nevoie. De fapt, mă cam grăbesc! i-a răspuns, rostind cuvintele cât mai răspicat.

Fără racheta de tenis se simțea dezarmată. Bărbatul a pornit agale pe alee; acum nu era deloc stânjenit, părea cât se poate de relaxat.

— *Vous parlez français?*¹ a întrebat-o degajat.

— *Oui, un petit peu*², i-a răspuns. Nu foarte bine.

„Cum îmi iau racheta înapoi fără să fiu nepoliticoasă?”, se întreba Christine.

— *Mais vous avez un bel accent.*³

O privea cu ochii mari, bulbucați, de dincolo de ramele ochelarilor: oare flirta cu ea? Era cât se poate de conștientă că accentul ei franțuzesc era cumplit.

— Uite ce e, i-a spus, permițându-și pentru prima oară să-și arate iritarea. Chiar trebuie să plec. Dă-mi racheta, te rog!

El a grăbit pasul, însă n-a dat niciun semn c-ar fi vrut să-i înapoieze racheta.

— Unde te duci?

— Acasă. La mine acasă.

— Vin cu tine acum, i-a răspuns plin de speranță.

— *Nu!* i-a replicat ea.

¹ „Vorbiți franceză?” (în fr. în original) (n. tr.)

² „Da, un pic” (în fr. în original) (n. tr.).

³ „Dar aveți un accent plăcut” (în fr. în original) (n. tr.).

Trebuia să fie fermă cu el. S-a întins brusc și a înșfăcat racheta; după ce au tras amândoi de ea câteva clipe, a reușit s-o ia.

— La revedere! i-a spus, întorcându-i spatele și lăsându-l uluit; a pornit într-un pas aproape alergător, care spera să-l descurajeze.

Era ca și cum îi întorcea spatele unui câine care o mârâia: nu trebuia să simtă că-i era frică. Și oricum, de ce s-ar fi temut? Bărbatul era cât jumătate din ea, iar racheta se afla în posesia ei, deci nu avea ce să-i facă.

Simțea că tot se ținea după ea, cu toate că nu se uita deloc în spate. Dă să vină un tramvai, și-a spus ea, și chiar a apărut unul, însă era departe, aștepta la un semafor. Bărbatul a apărut lângă ea, gâfâind tare, la o clipă după ce Christine ajunsese în stație. Fata a rămas cu privirea ațintită înainte, neclintită.

— Ești prietena mea, i-a spus, ezitant.

Christine s-a îmbunat: nu încerca s-o agațe, până la urmă, era doar un străin care voia să cunoască oameni de-ai locului; dacă ar fi fost în locul lui, și-ar fi dorit același lucru.

— Da, i-a răspuns, străduindu-se să-i zâmbească.

— Asta e bine. Țara mea e foarte departe.

Lui Christine nu-i venea în minte niciun răspuns potrivit.

— Ce interesant! *Très interessant.*

Sosea tramvaiul, în sfârșit; fata și-a deschis poșeta și a scos un bilet.

— Vin cu tine acum, a rostit el.

Mâna i s-a încheștat pe brațul lui Christine, deasupra cotului.

— Tu... rămâi... *aici*, i-a spus ea, împotrivindu-se pornirii de a țipa, dar făcând câte o pauză după fiecare cuvânt, de parcă ar fi vorbit cu un surd.

I-a dat mâna la o parte – strânsoarea lui era destul de slabă, nu se compara cu bicepsii ei antrenați la tenis – și a sărit de pe bordură direct pe treptele tramvaiului, răsuflând ușurată când a auzit hârșăitul ușilor ce se închideau în spatele ei. După ce tramvaiul a parcurs câteva zeci de metri, s-a încumetat să arunce o privire pe fereastră. Bărbatul stătea unde îl lăsase ea și părea să scrie ceva în carnet.

Când a ajuns acasă, abia dacă a avut timp să ia o gustare rapidă, și chiar și așa aproape c-a întârziat la Clubul de Dezbateri. Subiectul era „Demonstrație: Războiul este perimat moral”. Echipa ei a susținut argumentele pro și a câștigat.

Christine se simțea abătută când a ieșit de la ultimul examen. Nu examenul în sine o întristase, ci faptul că era ultimul: însemna că se încheia anul universitar. A trecut pe la cafenea, ca de obicei, după care a mers acasă mai devreme, fiindcă altceva nu mai era de făcut.

— Tu ești, dragă? a strigat din sufragerie mama ei.

Probabil auzise ușa. Christine a intrat și s-a trântit pe canapea, deranjând pernuțele aranjate cu grijă.

— Cum a fost la examen, dragă?

— Bine, i-a răspuns Christine, posacă.

Chiar fusese bine; trecuse. Nu era o studentă strălucită, știa asta, dar era conștiincioasă. Profesorii îi scriau mereu pe lucrări chestii de genul „Un efort sârguincios” și „Bine gândită, dar lipsită de o anume viziune”; îi dădeau opt, uneori opt plus. Făcea cursuri de Științe Politice și de Economie, și spera ca după absolvire să-și găsească o slujbă în administrația publică; erau șanse, căci tatăl ei avea multe cunoștințe.

— Ce drăguț.

Enervată, Christine credea că mama ei avea doar o idee vagă despre ce însemna un examen. Tocmai aranja niște

gladiole într-o vază; avea mănuși de cauciuc, ca să-și protejeze mâinile, cum purta întotdeauna când făcea „treabă prin gospodărie”, după cum îi spunea. Din câte vedea Christine, treaba ei prin gospodărie consta în aranjarea florilor în vase: de la narcise, lalele și zambile, până la gladiole, iriși și trandafiri, ori ochiul-boului și crizanteme. Uneori gătea – cu mare grijă, folosind vase care țineau mâncarea caldă, însă o considera doar un hobby. În rest, fata în casă făcea totul. Christine simțea oarecum că păcătuiau având servitoare. Singurele fete care erau disponibile acum erau străine sau însărcinate, iar expresia de pe figurile lor sugera mereu că se profita cumva de ele. Însă mama ei era de părere că alte variante nu prea aveau: ori ar fi trebuit să meargă la un adăpost, ori ar fi rămas în țările lor, iar Christine trebuia să recunoască faptul că probabil așa era. În orice caz, era greu să-și contrazică mama. Era atât de delicată, atât de bine ocrotită, părea că și o răsuflare mai puternică i-ar fi zgâriat smaltul.

— A telefonat azi un tânăr tare interesant, i-a spus mama.

Terminase cu gladiolele și acum își scotea mănușile. A continuat:

— A cerut cu tine, și, după ce i-am zis că nu ești acasă, am mai stat nițel de vorbă. Nu mi-ai zis nimic despre el, dragă.

Și-a pus pe nas ochelarii pe care îi ținea la gât, pe un lanț decorativ, semn că era mai curând în dispoziția de femeie modernă și inteligentă, decât în cea de femeie de modă veche, cu toane.

— A zis cum îl cheamă? a întrebat-o Christine.

Știa o grămadă de tineri, dar nu-i dădeau telefon prea des; își rezolvau treburile cu ea la cafenea sau după întruniri.

— E o persoană din altă cultură. A zis c-o să revină mai târziu.

Christine a trebuit să se gândească preț de o clipă. Cunoștea vag câteva persoane din alte culturi, mai ales din Marea Britanie; erau colegi în Clubul de Dezbateri.

— Studiază filozofia în Montréal, a continuat mama ei. Părea francez, după accent.

Christine și-a amintit de bărbatul din parc.

— Nu cred că-i chiar francez.

Mama ei își scosese ochelarii și, cu un aer distras, trăgea de o gladiolă strâmbă.

— Ei bine, părea francez.

A căzut pe gânduri, cu scepstrul floral în mână.

— Cred c-ar fi drăguț să-l inviți la ceai.

Mama lui Christine făcea tot ce-i stătea în putință. Mai avea două fiice și amândouă îi semănau. Erau frumoase; una se măritase deja, făcând o partidă bună, iar cealaltă avea să-și găsească soț cu mare ușurință. Prietenele o consolau în ceea ce o privea pe Christine, spunându-i: „Nu e grasă, are oasele mari, moștenire de la familia lui taică-său” și „E așa de bine făcută și de sănătoasă!”. Celelalte două fete nu se implicaseră în nicio activitate cât merseseră la școală, dar Christine, fiindcă n-avea să fie niciodată frumoasă, chiar dacă ar fi slăbit, făcea foarte bine că era sportivă și implicată în politică, era chiar indicat să aibă preocupări variate. Mama ei încerca să-i încurajeze pasiunile cu orice ocazie. Iar Christine își dădea seama când se străduia s-o impulsioneze, vocea ei căpăta un ușor ton de reproș.

Știa că mama ei ar fi dorit s-o simtă entuziasmată, dar nu se simțea în stare să-i facă pe plac.

— Nu știi ce să zic, o să văd, i-a răspuns cu îndoială.

— Pari cam obosită, iubito. N-ai vrea un pahar cu lapte?

Christine era în cadă când a sunat telefonul. Nu avea cine știe ce înclinație spre fantezii, dar când era în cadă, se

prefăcea adeseori că e un delfin, așa cum se juca pe vremuri cu una dintre fetele în casă, care îi făcea baie când era mică. Pe hol se auzea vocea politicoasă și elegantă a mamei ei; apoi a răsunat o bătaie la ușă.

— E tânărul acela francez drăguț, Christine.

— Zi-i că fac baie! i-a răspuns Christine, mai tare decât ar fi fost cazul. Și nu e francez!

O auzea pe maică-sa încruntându-se.

— Asta n-ar fi deloc politicos, Christine! Nu cred c-ar înțelege.

— Of, bine!

A ieșit din cadă, și-a înfășurat bine trupul voinic și trandafiriu într-un prosop și a lipăit până la telefon.

— Alo, a mormăit cam țâfnoasă.

De la distanță nu mai era demn de milă, ci de-a dreptul enervant. Nu reușea să-și dea seama cum făcuse rost de numărul ei: cel mai probabil, trecuse prin toată cartea de telefoane, sunând peste tot unde apărea numele ei de familie, până când nimerise unde trebuia.

— Sunt eu, prietenul tău.

— Știu, i-a răspuns ea. Ce mai faci?

— Sunt foarte bine.

A urmat o pauză lungă, răgaz în care lui Christine i-a trecut prin minte gândul răutăcios că putea să spună „Păi, atunci, pa!” și să închidă; dar știa că mama ei, dreaptă ca o statuie și la fel de demnă, stătea în pragul dormitorului și o privea. Apoi el a adăugat:

— Sper că și tu ești foarte bine.

— Da.

N-avea de gând să-l încurajeze.

— Vin la ceai, a spus el.

Asta a luat-o prin surprindere pe Christine.

— Da?

— M-a invitat mama ta agreabilă. Vin joi, ora patru.

— Aha, i-a răspuns nepoliticos Christine.

— Ne vedem atunci, a mai spus el, cu mândria celui care folosește ireproșabil o expresie dificilă.

Christine a pus receptorul în furcă și a pornit de-a lungul holului. Mama ei ședea nevinovată la birou, în salonaș.

— L-ai chemat la ceai joi?

— Nu chiar, draga mea. Însă i-am zis că poate veni *cândva* la ceai.

— Ei bine, o să vină joi. La patru.

— Și ce-i rău în asta? a întrebat-o mama ei, senină. Cred c-o să fie un gest foarte frumos din partea noastră. Ai putea încerca să fii și tu un pic mai cooperantă.

Era tare încântată de ea însăși.

— Dacă tot l-ai invitat, a răbufnit Christine, n-ai decât să stai acasă și să faci și tu conversație! Nu vreau să rămân singura care face gestul ăsta frumos.

— Christine, *iubito*, i-a răspuns mama ei, refuzând să se lase descumpănită. Mai bine-ți pui capotul, să nu răcești.

După ce a stat bosumflată cam o oră, Christine a hotărât să privească ceaiul ca pe o combinație între un examen și o întrunire administrativă: nu avea să fie un moment plăcut, fără îndoială, dar cu puțin tact va trece de el cu bine. Și chiar *era* un gest frumos. Joi dimineața, când au sosit prăjiturile comandate de mama ei de la The Patisserie, s-a simțit într-o dispoziție vag festivă; ba chiar a hotărât să-și pună o rochie elegantă, nu o fustă și o bluză. În definitiv, nu avea nimic împotriva lui, în afara amintirii felului în care îi înșfăcase racheta și apoi brațul. A înăbușit rapid o imagine imposibilă care i-a răsărit în minte: ea, fugărită prin sufragerie, ferindu-se de el și apărându-se, aruncând în el cu pernele de pe